Markku Kiviniemi In Memoriam

Markku Kiviniemi, valtiotieteen tohtori ja tutkimus-päällikkö, kuului suomalaisen hallinnonkehittämisen ja hallinnontutkimuksen uranuurtajiin. Vuonna 1943 syntynyt Kiviniemi menehtyi äkilliseen sairauteen kotonaan 30.8.2024. Kiviniemi loi aktiivisen tutkimus- ja opetustyön kautta perustaa suomalaiselle julkishallinnon tutkimukselle. Markku Kiviniemi oli kirjoittamassa sellaisia julkishallinnon perusteoksia kuin Valtionhallinnon perusteet, Julkiset palvelut menevät markkinoille, Muutoksen mahdollisuudet ja Hallinto uudistuu, uudistuuko johtaminen.

Markku Kiviniemi teki pitkän uran virkamiehenä valtiovarainministeriön järjestelyosastolla (vuodesta 1971 lähtien), josta hän oli pitkiä aikoja virkavapaalla yliopistossa. Kiviniemi ehti myös työskennellä myös Valtion koulutuskeskuksessa (sittemmin Hallinnon kehittämiskeskus ja HAUS) ennen siirtymistään tutkimuspäälliköksi Helsingin yliopiston yleisen valtiooppin laitokselle vuonna 1994. Tämä Markun kaksoisrooli hallinnon ja tutkimuksen parissa toi hallinnon realismia yliopistolliseen hallinnontutkimukseen ja toisaalta palveli hallinnon kehittämistä tuoden siihen tutkimuksellisen näkökulman. Markkua arvostettiin molemmilla tahoilla yliopiston ja hallinnon hyödyllisenä välittäjänä.

Markku Kiviniemi oli pidetty opettaja, työtoveri ja kollega. Pohdiskelevalla rauhallisuudella, rakentavalla työotteella ja ennen kaikkea lempeällä huumorillaan hän loi ympärilleen turvallisen ja luottamuksellisen ilmapiirin. Hänen ovensa oli aina auki tiedonjanoisille opiskelijoille ja kollegoille. Häneltä löytyy viisaita neuvoja vaikeimpienkin ongelmien ratkaisemiseksi. Markulle ominaista tyyneyttä ja vakautta kuvaa hyvin, kun hän eläkkeelle jäädessään vuonna 2009 kertoi Helsingin yliopiston yleisen valtiooppin usein kähinöivälle väelle, että hänellä ei jäänyt mitään ”hampaan koloon” kenellekään. Markku johti valtiotieteellisessä tiedekunnassa vuosikausia monitieteistä kansainvälisten tehtävien opintokokonaisuutta. Hän antoi vahvan panoksen hallinnon ja etenkin opiskelijoiden suosiman johtamisen koulutuksessa sekä hallinnon arviointitutkimuksessa.

Markku Kiviniemi toimi myös kymmeniä vuosia Kansainvälisen hallintotieteiden instituutin (IIAS) Suomen osaston johtokunnan jäsenenä ja osallistui aktiivisesti yhdistyksen kotimaiseen ja kansainväliseen toimintaan. Markku toimi usein johtokunnan kokouksissa pöytäkirjantarkastajana. Yhdistyksen parissa syntyikin lentävä lause: ”jos Markku on sen lukenut, hyväksytään ilman keskustelua”. Markku oli niin työssään kuin vapaa-ajallaankin säntillinen ja tarkka mies.

Markku Kiviniemi väitteli tohtoriksi vuonna 1994. Hänen väitöskirjansa: ”Perspectives on structure, culture and action: studies in the public administration of the welfare state” oli upea tiivistys julkisen hallinnon roolista ja merkityksestä pohjoismaisessa hyvinvointivaltioprojektissa. Kiviniemi ei tyytynyt perinteiseen institutionaalisen analyysiin hallinnon rakenteisen ja prosessien tarkastelussa vaan toi sen rinallle kulttuurin ja toimijuuden käsitteet ajan uusinstitutionalismin hengessä. Kenties eniten viitattu Kiviemien teos on hänen Markku Temmeksen kanssa vuonna 1997 kirjoittamansa Suomen hallinnon muuttuminen 1987–1995. Tuossa, jo klassikoksi nousseessa, kirjassa Kiviniemi ja Temmes läpivalaisevat uuden julkisen hallinnon (NPM) rantautumisen Suomeen niin vahvuuksineen kuin kiistämättömine heikkouksineen.

Markki Kiviniemi oli aktiivinen yhteiskunnallinen toimija poismenoonsa saakka. Hän osallistui akateemisten seurojen tilaisuuksiin, yhteiskunnalliseen keskusteluun ja kirjoitti lähinnä kollegoiden käyttöön tarkoitettuja taustaanalyyseja suomalaisen hallintopolitiikan tilas-

ta ja tulevista kehittämistarpeista. Markku Kiviniemen viisaudelle ja tutkimustiedolle olisi nyt käyttöä, kun suomalaisen julkisen hallinnon instituutioita riepotellaan ymmärtämättä toimenpiteiden kauaskantaisia seurauksia.

Markku Kiviniemen muistoa kunnioittaen

Petri Uusikylä
Juhani Kivelä
Sirpa Kekkonen
Seppo Tiihonen
Ari Salminen
Pertti Ahonen
Turo Virtanen
Anneli Temmes
Katju Holkeri
Timo Moilanen
Tuomas Parkkari
Jan-Erik Johanson
Petri Virtanen